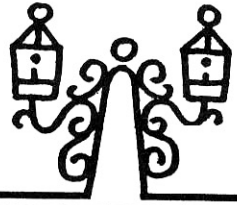

Panu Alkoi

□ — **Mikä** "merkkipäivä" oli 5. huhtikuuta 1932, kysyi vanha toverini eilen.

"Viiden—viiden", vilahteli aivoissani, mutta ei tullut mieleen muuta kuin Heinäkuun viides, joka on, muistanetteko, "Vänrikkien" yhden kuuluisan runon otsikko suomeksi. Toverini koetti vielä auttaa kysymällä uudelleen: "Mikä alkoi...?" Kun ei saanut vastausta, ilmoitti hän virmistäen, että sinä päivänä avasi Alko.

Ilmaisin ihmettelyni, että hän "muisti" sen, vaikka on minua lähes kolme vuotta nuorempi. Minä olin silloin jo melkein 18, eikä minulla tietenkään ole vähäisintäkään mielikuvaa tuon huhtikuun viidennen merkkitapahtumasta. Arvattavasti ei ystävällänikään, oli vain sattunut lukemaan sen jostakin. Luulinkin ensin, että kysymyksessä oli jokin tasavuospäivä, mutta Elon laskuopin mukaan niin ei ole.

□ **Jos** olisin tiennyt, missä kysyjä voinut sanoa niin kuin kuuluu Provastimme sanoneen entisvanhasessa Lyseassa, kun **Matti Häll** tiesi. Provastimme, joka tunsikin lempi (!) nimen **Patu**, opetti meille myös filosofiaa, Virkkusen lyhyen koulukirjan mukaan ja — olin vähällä sanoa "ulkoa". Ei suinkaan, ainoastaan kirjan sanoin.

Sen kohdan henkeen sopi, että opettajalla oli joitakin persoonallisia esimerkkejä. Niinpä hänen tapanaan oli ollut huomauttaa, että vaikka oppilaat olivat seitsemännelle selviytyäkseen joutuneet käymään koulua yleensä vähintään kuusi vuotta, he eivät osaisi vastata kysymykseen,

montako ikkunaa on koulutalon julkisivussa.

Hällin **Matin** käsi oli kuitenkin noussut melkein heti, mihin opettaja, että: "No. — Häll!" Häll oli paukauttanut juuri oikean luvun, niin että opettajan leuka oli melkein äänekäästi lokahtanut. Samassa hän kuitenkin oli ollut tilanteen tasalla: "Niin, sinä oot laskenut!" Niin kuin **Matti** tietysti olikin. Yhden luokan se **Mattikin** tuplasi, ehkä se oli juuri tuo seitsemäs.

Seuraavana vuonna tämä esimerkki havainnoimisesta ei enää, ymmärrettävistä syistä, kuulunut filosofian opetukseen. — Tähän päivään mennessä en kyllä ole saanut laskeutuksi, montako ikkunaa Lyseon pitkässä sivussa on.

□ **Mitä** tulee Alkoon, joka monen mielestä on niin vakava asia, ettei siitä saa laskea leikkiä, tekee mieleni väittää, että en edes tiennyt, missä Oulun Alko 30-luvulla palveli. Vanhimpana muistoissani on se Oulun Alko, joka oli valtion omistamassa talossa Ojakadun ja Rantakadun kulmassa, huoneistossa, jossa nyt toimii Oulun Hiippakunnan kunnianarvoisa tuomiokapituli. Sitä kutsuttiin kansan kielellä Ojakadun apteekiksi.

"Apteekki" on jäänyt parhaiten mieleen sen takia, että sinnekin piti sodanjälkeisenä pula-aikana jonottaa. Histo-

rioihinkin on tallennettu kuva janoisten jonosta, joka "kilometrin" pituisena ulottui silloisen toriaukeaman toiselle laidalle.

□ **Tiedättekö muuten**, kenelle ensin tarjottiin oikeutta myydä julkisesti prosenttipitoisia juomia, kun kieltolaki oli onnellisesti (tai onnettomasti) kumottu? Kuulin sen jo vuosia sitten oululaislähtöiseltä nimimerkkikollegaltani **Vaaran Pojalta**: Elannon toimitusjohtajalle **Väinö Tannerille**. Siinä vaiheessa se tuskin johtui Elannosta, mutta kylläkin Tannerista, joka kai oli koettu sekä jäntiksi että muutenkin kykeneväksi liikemieheksi.

Eihän siitä mitään tullut, sillä **Tanner** oli raittiusmies, tiesi Elannon palvelukseen siirtynyt kertojani. Yhdessä siten arvelimme, että olisi se **Tanneri** ihmeissään, jos tiesi ne senhetkisetkin Elannon kievarit ja muut puolmatkankarouvit. Sen jälkeen kuulemma vasta ryhdyttiin suunnittelemaan Alkoa.

□ □ □

□ **Sallittaisiinkohan** minun vielä huomauttaa, että minulla kolmen vikon takaisessa pakinassani olivat vaihtuneet kuvan suksimiesten nimet: Anttilasta oli tullut Isoaho. Oli omaa syytäni.